

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

21 januari 2002

WETSVOORSTEL
betreffende het geregistreerd
partnerschap

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER **VERHERSTRAETEN c.s.**

Opschrift

Het opschrift vervangen als volgt:

«Wetsvoorstel betreffende de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor paren van het gelijke geslacht».

Nr. 2 VAN DE HEER **VERHERSTRAETEN c.s.**

Art. 1 tot 12

Deze artikelen vervangen als volgt:

«Art. 1 — Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Voorgaand document :

Doc 50 **0712/ (1999/2000)** :
001 : Wetsontwerp.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

21 janvier 2002

PROPOSITION DE LOI
organisant le partenariat
enregistré

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. **VERHERSTRAETEN ET CONSORTS**

Intitulé

Remplacer l'intitulé par l'intitulé suivant :

« Proposition de loi ouvrant le mariage aux personnes de même sexe »

N° 2 DE M. **VERHERSTRAETEN ET CONSORTS**

Articles 1er à 5

Remplacer ces articles par les dispositions suivantes :

« Art. 1er. — La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Document précédent :

Doc 50 **0712/ (1999/2000)** :
001 : Projet de loi.

Art. 2. — In het Burgerlijk Wetboek, Boek I, Titel V, Hoofdstuk 1 wordt een artikel 143 ingevoegd, luidende:

«Een huwelijk kan worden afgesloten tussen twee personen van verschillend of gelijk geslacht.

Art. 3. — In het Burgerlijk Wetboek, Titel V, Hoofdstuk 1, wordt het artikel 150, opgeheven bij de wet van 19 januari 1990, hersteld in de volgende bewoordingen:

Art. 150. — Het huwelijk kan enkel worden voltrokken indien ieder der aanstaande echtgenoten voldoet aan de vereisten tot het aangaan van een huwelijk van de Staat waarvan hij of zij de nationaliteit bezit.

Indien het een huwelijk tussen personen van gelijk geslacht betreft en de Staat waarvan één van beide aanstaande echtgenoten de nationaliteit bezit, het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht niet kent, volstaat dat voor de desbetreffende echtgenoot of echtgenote voldaan is aan de vereisten van de Belgische wet tot het aangaan van een huwelijk als tenminste één van beide echtgenoten de Belgische nationaliteit bezit of in België zijn gewone verblijfplaats heeft.

Art. 4. — Artikel 162 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Het huwelijk is verboden tussen broer en zuster, tussen twee broers en tussen twee zusters.»

Art 5. — Artikel 163 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Het huwelijk is ook verboden tussen oom en nicht of neef, en tussen tante en nicht of neef.»

Art. 6. — § 1. In artikel 170, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «tussen vreemdelingen en Belgische vrouwen, alsook tussen Belgen en vreemde vrouwen» vervangen door de woorden «alsook tussen vreemdelingen en Belgen».

§ 2. In artikel 170, tweede lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «tussen vreemdelingen en Belgische vrouwen, alsook tussen Belgen en vreemde vrouwen,» vervangen door de woorden «alsook tussen vreemdelingen en Belgen,».

Art. 7. — In artikel 171 van hetzelfde Wetboek wordt de eerste zin vervangen als volgt:

Art. 2 — Dans le Livre Ier, titre V, chapitre Ier, du Code civil, l'article 143, abrogé par la loi du 31 mars 1987, est rétabli dans la rédaction suivante :

« Le mariage peut être contracté par deux personnes de sexe différent ou de même sexe. »

Art. 3 — Dans le Livre Ier, titre V, chapitre Ier, du Code civil, l'article 150, abrogé par la loi du 31 mars 1987, est rétabli dans la rédaction suivante :

« Art. 150. — Le mariage ne peut être célébré que si chacun des futurs époux satisfait aux conditions prescrites pour contracter mariage dans le pays dont il ou elle possède la nationalité.

S'il s'agit d'un mariage entre personnes de même sexe et si le pays dont l'un des futurs époux possède la nationalité ne connaît pas le mariage entre personnes de même sexe, il suffit pour que, dans le chef de l'époux ou l'épouse en question il soit satisfait aux conditions prescrites par la loi belge pour contracter mariage, qu'au moins un des époux possède la nationalité belge ou ait sa résidence habituelle en Belgique. »

Art. 4 — L'article 162 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« Le mariage est prohibé entre le frère et la sœur, entre deux frères et entre deux sœurs. »

Art. 5 — L'article 163 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« Le mariage est encore prohibé entre l'oncle et la nièce ou le neveu et entre la tante et le neveu ou la nièce. »

Art. 6 — § 1er. À l'article 170, alinéa 1er, du même Code, les mots «, ceux entre étrangers et citoyennes belges, ainsi que ceux entre citoyens belges et étrangères» sont remplacés par les mots « ainsi que ceux entre étrangers ou étrangères et citoyens ou citoyennes belges».

§ 2. À l'article 170, alinéa 2, du même Code, les mots «, ceux entre étrangers et citoyennes belges, ainsi que ceux entre citoyens belges et étrangères» sont remplacés par les mots «ainsi que ceux entre étrangers ou étrangères et citoyens ou citoyennes belges».

Art. 7 — À l'article 171 du même Code, la première phrase est remplacée par la phrase suivante :

«Na de terugkeer van één van beide of beide echtgenoten met de Belgische nationaliteit op het grondgebied van het Rijk wordt, op verzoek van één der echtgenoten indien beiden Belg zijn, of op verzoek van diegene die deze hoedanigheid bezit, de akte van voltrekking van het huwelijk dat in een vreemd land is aangegaan met inachtneming van de in dat land gebruikelijke vormen, overgeschreven in de lopende registers van de burgerlijke stand van de plaats van hun eerste woonplaats in België of van de eerste woonplaats van één van beide echtgenoten, indien deze alleen op het grondgebied van het Rijk terugkeert.»

Art. 8. — In hetzelfde Wetboek, Boek I, Titel V, Hoofdstuk VII, wordt het artikel 228, opgeheven bij de wet van 31 maart 1987, hersteld in de volgende bewoordingen:

«Art. 228. — In geval de wet die van toepassing is op de gevolgen en de ontbinding van het huwelijk het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht niet kent, worden de gevolgen en de ontbinding van een huwelijk tussen personen van gelijk geslacht beheerst door de Belgische wet, wanneer het huwelijk werd voltrokken door een Belgisch ambtenaar van de burgerlijke stand of een Belgische diplomatieke of consulaire ambtenaar.»

Art. 9. — In hetzelfde Wetboek, Boek I, Titel V, Hoofdstuk VII, wordt een nieuw artikel 228bis ingevoegd, luidende:

«Art. 228bis. — Betwistingen tussen personen van gelijk geslacht die een huwelijk hebben aangegaan en die voortvloeien uit hun huwelijk, met inbegrip van de ontbinding van hun huwelijk, kunnen te allen tijde aan de Belgische rechtbanken worden onderworpen, wanneer het huwelijk werd voltrokken door een Belgisch ambtenaar van de burgerlijke stand of een Belgische diplomatieke of consulaire ambtenaar.»

Art 10. — In artikel 319bis, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «bij een andere vrouw dan zijn echtgenote» vervangen door de woorden «bij een vrouw die niet zijn echtgenote is» en wordt de zin «De echtgenote van de verzoeker dient in het geding betrokken te worden.» vervangen door de zin «De echtgenote of echtgenoot van de verzoeker dient in het geding betrokken te worden.»

Art. 11. — Artikel 322, tweede lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 322. — Indien de verweerder gehuwd is en het kind tijdens het huwelijk werd verwekt bij een vrouw die niet zijn echtgenote is, moet het vonnis waarbij de

«Après le retour de l'un des deux ou des deux époux de nationalité belge sur le territoire du Royaume, l'acte de célébration du mariage contracté en pays étranger, suivant les formes usitées en ce pays, est transcrit à la requête de l'un des conjoints si tous deux sont citoyens belges ou de celui qui a cette qualité, sur les registres courants de l'état civil au lieu de leur premier domicile en Belgique ou du premier établissement de l'un des époux si celui-ci rentre seul sur le territoire du royaume».

Art. 8 — L'article 228 du même Code, abrogé par la loi du 31 mars 1987, est rétabli dans la rédaction suivante :

« Art. 228. Si la loi applicable aux effets et à la dissolution du mariage ne reconnaît pas le mariage entre personnes de même sexe, les effets et la dissolution d'un mariage entre personnes de même sexe sont régis par la loi belge, lorsque le mariage a été célébré par un officier de l'état civil belge ou par un agent diplomatique ou consulaire belge. »

Art. 9 — Un article 228bis, libellé comme suit, est inséré dans le même Code :

« Art. 228bis. Les contestations qui s'élèvent entre des personnes de même sexe ayant contracté un mariage et qui résultent de leur mariage, y compris de la dissolution de celui-ci, peuvent à tout moment être soumises aux tribunaux belges, lorsque le mariage a été célébré par un officier de l'état civil belge ou par un agent diplomatique ou consulaire belge. »

Art. 10 — À l'article 319bis, alinéa 1er, du même Code, dans le texte néerlandais, les mots «bij een andere vrouw dan zijn echtgenote» sont remplacés par les mots «bij een vrouw die niet zijn echtgenote is» et, dans le texte français, les mots «L'épouse du requérant doit être appelée à la cause» sont remplacés par les mots «Le conjoint du requérant doit être appelé à la cause».

Art. 11 — L'article 322, alinéa 2, du même Code est remplacé par l'alinéa suivant :

«Si le défendeur est marié et si l'enfant a été conçu pendant le mariage par une autre femme que son épouse, le jugement qui établit la filiation doit être signifié à son

afstamming wordt vastgesteld, aan zijn echtgenoot of echtgenote worden betekend. Totdat die betekening heeft plaatsgehad, kan het vonnis niet worden tegengeworpen aan zijn echtgenoot of echtgenote, noch aan de kinderen geboren uit het huwelijk met de verweerder of geadopteerd door beide echtgenoten.»

Art. 12. — Deze wet treedt in werking de eerste dag van de derde maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.»

VERANTWOORDING

Dit wetsvoorstel had de invoering van een partnerschap voor personen van hetzelfde geslacht tot doel en werd uitgewerkt door professor P. Senaeve en zijn assistente E. Coene, beiden verbonden aan het Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht van de Katholieke Universiteit Leuven. Het voorstel werd gepubliceerd in P. Senaeve, E. Coene «Geregistreerd partnerschap» (1998). De indieners zijn ondertussen echter van mening dat in plaats van een aparte burgerlijke staat voor paren van gelijk geslacht te creëren, het wenselijk is om het bestaande huwelijk ook open te stellen voor paren van gelijk geslacht. Het juridisch onderzoek dat werd verricht bij de totstandkoming van het wetsvoorstel betreffende het geregistreerd partnerschap is echter zeer nuttig geweest bij het uitschrijven van onderhavig wetsvoorstel, meer bepaald bij de formulering van de I.P.R.-regels.

Hoewel in geen enkele Belgische wet expliciet de vereiste van geslachtsverschil als huwelijksvoorwaarde vermeld staat, wordt het burgerlijk huwelijk in de rechtsleer tot op heden geïnterpreteerd als een exclusief heteroseksuele samenlevingsvorm. De indieners van dit amendement zijn echter van oordeel dat deze interpretatie niet meer actueel is. De maatschappelijke evolutie heeft aangetoond dat ook paren van gelijk geslacht duurzaam samenleven en dat dus ook paren van gelijk geslacht recht hebben op respect en bescherming van hun samenleven. Omdat de indieners van oordeel zijn dat het huwelijk de beste omkadering vormt voor paren die duurzaam wensen samen te leven, menen zij dat voortaan ook het burgerlijk huwelijk moet openstaan voor paren van gelijk geslacht. Het is ook de uitdrukkelijke wens van vele paren van gelijk geslacht en hun omgeving (ouders, familie,...) dat dit mogelijk wordt.

De indieners van het wetsvoorstel houden zich eraan om in dit amendement enkel die bepalingen van intern recht te wijzigen die het mogelijk maken om het burgerlijk huwelijk open te stellen voor personen van gelijk geslacht. Dit wetsvoorstel heeft dus geen gevolgen voor het burgerlijk huwelijk tussen personen van verschillend geslacht, noch voor het kerkelijk huwelijk, noch voor de huidige afstammingsregels, noch voor de internationale verdragsrechtelijke invulling van het begrip huwelijk.

conjoint. Jusqu'à cette signification, il n'est opposable ni au conjoint ni aux enfants nés de son mariage avec le défendeur ou adoptés par les deux époux.»

Art. 12 — La présente loi entre en vigueur le premier jour du troisième mois au cours duquel elle aura été publiée au Moniteur belge. »

JUSTIFICATION

La proposition de loi que nous modifions vise à instaurer le partenariat de personnes de même sexe et a été élaborée par le professeur P. Senaeve et son assistante E. Coene, de l'*Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht* de l'université catholique de Leuven. Elle a été publiée dans l'ouvrage de P. Senaeve et E. Coene intitulé « *Geregistreerd partnerschap* » (1998). Les auteurs en sont toutefois, depuis lors, venus à considérer qu'au lieu de créer un état civil distinct pour les couples constitués de personnes de même sexe, il serait souhaitable de permettre également à ces couples de se marier. L'étude juridique qui a été effectuée lors de l'élaboration de la proposition de loi organisant le partenariat enregistré a toutefois été très utile pour rédiger le présent amendement, en particulier pour formuler les règles de droit international privé.

Bien qu'aucune loi belge ne prévoie explicitement que la différence de sexe constitue une condition pour contracter mariage, le mariage civil est, jusqu'à présent, considéré dans la doctrine comme une forme de vie commune exclusivement hétérosexuelle. Les auteurs du présent amendement estiment toutefois que cette interprétation est dépassée. L'évolution sociale a montré que des personnes de même sexe vivent aussi durablement en couple : ces personnes ont donc elles aussi droit au respect et à la protection de leur vie commune. Étant donné qu'ils considèrent que le mariage constitue le cadre le plus approprié pour les personnes qui souhaitent vivre durablement en couple, les auteurs du présent amendement estiment que les personnes de même sexe doivent dorénavant aussi pouvoir se marier civilement. De nombreux couples constitués de personnes de même sexe et leur entourage (parents, famille, ...) souhaitent également que le mariage civil de personnes de même sexe soit possible.

Les auteurs de la proposition de loi se bornent à modifier, dans le présent amendement, les dispositions de droit interne permettant d'ouvrir le mariage civil aux personnes de même sexe. Le présent amendement n'a donc pas d'implications en ce qui concerne le mariage civil entre personnes de sexe différent, ni en ce qui concerne le mariage religieux, ni en ce qui concerne les règles actuelles en matière de filiation, ni en ce qui concerne la définition de la notion de mariage au regard du droit conventionnel international.

1. Algemene gevolgen van de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor paren van gelijk geslacht

Openstelling van het burgerlijk huwelijk voor personen van gelijk geslacht zal aan hen alle bestaande rechtsgevolgen, rechten en plichten die in het burgerlijk huwelijk omvat zitten met zich mee brengen. Teneinde de draagwijdte hiervan te kunnen inschatten, is het, zonder limitatief te zijn, nuttig een aantal voorbeelden uit verschillende rechtstakken op een rijtje te zetten.

1° Er bestaat aanverwantschap tussen een gehuwd persoon en de verwanten van zijn echtgenoot; bv. bij een huwelijk van twee mannen wordt de ene man de schoonbroer (= aanverwant in de tweede graad) van de zuster of broer van de andere man.

2° Ingevolge art. 213 B.W. en art. 221 B.W. zijn echtgenoten jegens elkaar tot samenwoning verplicht en zij zijn elkaar getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd.

De kosten van onderhoud, opvoeding en lasten van de kinderen maken eveneens deel uit van de lasten van het huwelijk waar elk van de echtgenoten toe moet bijdragen. Dit is niet beperkt tot de gemeenschappelijke kinderen, maar omvat alle kinderen van het gezin, d.w.z. zij die werkelijk, om welke reden ook, in het gezin opgenomen zijn.

3° Het erfrecht van de langstlevende echtgenoot wordt integraal overgenomen (745bis - 745septies B.W.). Aldus worden ook hier drie hypothesen onderscheiden.

– als de langstlevende geregistreerde partner samen met afstammelingen van de overledene tot de nalatenschap komt, verkrijgt hij het vruchtgebruik over de gehele nalatenschap, terwijl de afstammelingen van de overledene (b.v. geboren uit diens door echtscheiding ontbonden huwelijk) de blote eigendom verkrijgen. Na het overlijden van de langstlevende echtgenoot wast het vruchtgebruik automatisch aan bij de volle eigendom, zodat de nalatenschap uiteindelijk toch terechtkomt bij de afstammelingen;

– komt de langstlevende echtgenoot bij gebreke van nakoemelingschap van de overledene in concurrentie met andere erfgerechtigden, dan krijgt hij de volle eigendom over het deel van de eerststervende in het gemeenschappelijk vermogen (als dit er is) en het vruchtgebruik van diens eigen vermogen;

– wanneer de overledene geen erfgerechtigden nalaat, verkrijgt zijn langstlevende echtgenoot alles in volle eigendom.

4° Ingevolge artikel 462 Sw. geven diefstallen, gepleegd door een gehuwde ten nadele van zijn echtgenoot, alleen aanleiding tot een burgerrechtelijke vergoeding.

5° Ingevolge het derde lid van artikel 410 Sw. (wet van 24 november 1997) heeft er een strafverzwaring plaats ingeval het opzettelijk toebrengen van verwondingen of slagen gepleegd is « tegen zijn echtgenoot of de persoon met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft of heeft gehad. »

1. Conséquences générales de l'ouverture du mariage civil aux personnes de même sexe

L'ouverture du mariage civil aux personnes de même sexe entraînera l'application, à ces personnes, de tous les effets juridiques, droits et devoirs inhérents au mariage civil prévus par le Code civil. Afin d'en évaluer la portée, il est utile de citer, sans être limitatif, une série d'exemples tirés de diverses branches du droit.

1° Il existe une parenté entre une personne mariée et les parents de son conjoint ; par exemple, en cas de mariage entre deux hommes, le premier devient le beau-frère (= parent au deuxième degré) de la sœur ou du frère du second.

2° En vertu des articles 213 et 221 du Code civil, les époux ont le devoir d'habiter ensemble et ils se doivent mutuellement fidélité, secours, assistance.

Les frais d'entretien, d'éducation et de formation des enfants font également partie des charges du mariage, auxquelles chacun des époux doit contribuer. Cette obligation n'est pas limitée aux enfants communs mais concerne tous les enfants du ménage, c'est-à-dire ceux qui en font réellement partie, pour quelque raison que ce soit.

3° Les règles régissant le droit successoral de l'époux survivant sont intégralement reprises (article 745bis – 745septies du Code civil). On distingue également trois hypothèses dans le cas qui nous occupe :

– en cas de concours du partenaire enregistré survivant avec des descendants du défunt, il recueille l'usufruit de la totalité de la succession, tandis que les descendants du défunt (nés par exemple de son mariage dissous par un divorce) ont droit à la nue-propriété. Après le décès de l'époux survivant, l'usufruit accroît automatiquement à la nue-propriété, de sorte que la succession revient tout de même finalement aux descendants;

– en cas de concours du conjoint survivant avec d'autres successibles à défaut de descendance du défunt, il recueille la pleine propriété de la part du prémourant dans le patrimoine commun (s'il existe) et l'usufruit du patrimoine propre du défunt ;

– lorsque le défunt ne laisse pas de successibles, son conjoint survivant recueille l'ensemble de la succession en pleine propriété.

4° En vertu de l'article 462 du Code pénal, les vols commis par des époux au préjudice de leurs conjoints ne donnent lieu qu'à des réparations civiles.

5° En vertu de l'article 410, alinéa 3, du Code pénal (loi du 24 novembre 1997), il y a aggravation de peine si les coups et blessures volontaires sont commis « envers son époux ou la personne avec laquelle il cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable. ».

6° Ingevolge artikel 301 Ger. W. mogen echtgenoten, behoudens vrijstelling door de Koning, geen deel uitmaken van een zelfde rechtbank of hof als rechter, plaatsvervangend rechter, rechter in sociale zaken, rechter in handelszaken, ambtenaar van het openbaar ministerie, hoofdgriffier, griffier-hoofd van de griffie, griffier of klerk-griffier.

7° Artikel 16 van het wetboek Belgische nationaliteit bepaalt dat het huwelijk van rechtswege geen enkel gevolg heeft op de (Belgische) nationaliteit, maar dat de vreemdeling die met een Belg huwt de staat van Belg kan verkrijgen, indien de echtgenoten gedurende ten minste drie jaar samen in België hebben verbleven en zolang zij in België samenleven, *of indien de echtgenoten gedurende 6 maanden in België samen hebben verbleven en zolang zij in België samenleven op voorwaarde dat hij sedert tenminste 3 jaar gemachtigd of toegelaten werd tot een verblijf van meer dan 3 maanden om zich te vestigen in het Rijk.*

8° In de artikelen 488 *bis*, a) en volgende, B.W. inzake het voorlopig bewind wordt ook verscheidene malen verwezen naar de echtgenoten. Zo zal de vrederechter, wanneer een verzoek tot aanstelling van een voorlopig bewindvoerder wordt ingediend, zowel de te beschermen persoon als zijn echtgenoot in raadkamer horen; ook zal bij voorkeur de echtgenoot als voorlopig bewindvoerder worden aangeduid

9° Ingevolge artikel 127 WIB, wordt voor de berekening van de belasting van het belastbaar inkomen een deel afgezonderd dat overeenstemt met de beroepsinkomsten van de echtgenoot die het minste zulke inkomsten heeft, en wordt op het aldus afgezonderde inkomen en op het resterende gezinsinkomen het met elk inkomensdeel overeenstemmende belastingtarief toegepast.

De Belgische wetgever kan natuurlijk geen verantwoordelijkheid opnemen voor buitenlandse rechtsordes. De rechtsgevolgen van het huwelijk tussen paren van gelijk geslacht zullen in eerste instantie beperkt blijven tot de Belgische bepalingen van intern recht. In tweede instantie zou het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht ook rechtsgevolgen kunnen hebben in landen die het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht (of mogelijks het geregistreerd partnerschap) kennen en het Belgisch huwelijk tussen personen van gelijk geslacht erkennen of gelijkschakelen met een geregistreerd partnerschap.

Ook wijzigt dit wetsvoorstel niets aan de verdragrechtelijke overeengekomen interpretatie van het huwelijk. Het valt niet binnen de bevoegdheid van de Belgische wetgever om eenzijdig de internationaal overeengekomen interpretatie van het begrip huwelijk te wijzigen. Verdragen zijn overeenkomsten en kunnen dus niet ééenzijdig door de Belgische wetgever worden gewijzigd.

De indieners zijn wel van oordeel dat er zo spoedig mogelijk overeenkomsten gesloten moeten worden tussen de landen die het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht of het geregistreerd partnerschap kennen, teneinde de rechtszekerheid van paren van gelijk geslacht te verbeteren.

6° En vertu de l'article 301 du Code judiciaire, les conjoints ne peuvent, sauf dispense du Roi, faire partie simultanément d'un même tribunal ou d'une même cour comme juges, juges suppléants, juges sociaux, juges consulaires, officiers du ministère public, greffiers en chef, greffiers-chefs du greffe, greffiers ou commis-greffiers.

7° L'article 16 du Code de la nationalité belge dispose que le mariage n'exerce de plein droit aucun effet sur la nationalité (belge), mais que l'étranger qui contracte mariage avec un conjoint belge peut acquérir la nationalité belge si les époux ont résidé ensemble en Belgique pendant au moins trois mois et tant que dure la vie commune en Belgique ou si les époux ont résidé ensemble en Belgique pendant au moins six mois et tant que dure la vie commune en Belgique, à condition qu'il ait été autorisé ou admis, depuis au moins trois ans, à séjourner plus de trois mois ou à s'établir dans le Royaume.

8° Les articles 488 *bis*, a), et suivants du Code civil relatifs à l'administration provisoire font aussi à plusieurs reprises référence aux époux. Ainsi, lorsqu'il est saisi d'une requête tendant à la désignation d'un administrateur provisoire, le juge de paix entendra en chambre du conseil tant la personne à protéger que son conjoint et il choisira de préférence le conjoint en qualité d'administrateur provisoire.

9° L'article 127 du CIR 1992 dispose que, pour le calcul de l'impôt, une quotité correspondant aux revenus professionnels du conjoint qui en a le moins est séparée du revenu imposable et que le tarif d'imposition correspondant à chacune des parts est appliqué à la quotité ainsi séparée et au reste du revenu du ménage.

Le législateur belge ne peut naturellement pas s'immiscer dans des ordres juridiques étrangers. Par conséquent, les effets juridiques du mariage entre personnes de même sexe resteront, dans un premier temps, limités aux dispositions du droit interne belge. Dans un deuxième temps, le mariage entre personnes de même sexe pourrait également produire des effets juridiques dans les pays qui connaissent également le mariage entre personnes de même sexe (ou, éventuellement, le partenariat enregistré) et reconnaissent le mariage belge entre personnes de même sexe ou l'assimilent à un partenariat enregistré.

De même, le projet de loi à l'examen ne modifie en rien l'interprétation que le droit conventionnel donne du mariage. Le législateur belge n'est pas habilité à modifier unilatéralement l'interprétation de la notion de mariage convenue à l'échelle internationale. En effet, les conventions sont des contrats et ne peuvent donc pas être modifiées unilatéralement par le législateur belge.

Les auteurs estiment cependant que les pays qui connaissent le mariage entre personnes de même sexe ou le partenariat enregistré devraient signer le plus rapidement possible des conventions, et ce, afin d'améliorer la sécurité juridique des couples de personnes de même sexe.

2. Afstammingsrechtelijke gevolgen van de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor paren van gelijk geslacht

Alhoewel de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor paren van gelijk geslacht in principe alle rechtsgevolgen van het bestaande huwelijk toepassing laat vinden op gehuwden van gelijk geslacht, zal de vaderschapsregel *pater is est quem nuptiae demonstrant*, vervat in de artikelen 315-318 B.W., en de vorderingen die uit deze vaderschapsregel voortvloeien, vervat in artikel 332 B.W., de facto niet van toepassing zijn. Deze regel, die gebaseerd is op de biologische afstamming, heeft geen enkele zin in de relatie tussen mensen van gelijk geslacht. Immers, de vaderschapsregel stelt dat vermoed wordt dat kinderen geboren binnen het huwelijk (dus met een gehuwde vrouw als moeder) de echtgenoot van de moeder als vader hebben. Dit vermoeden kan door de echtgenoot van de moeder betwist worden. Logischerwijs kan de echtgenote van de moeder, wanneer het hier een huwelijk tussen twee vrouwen betreft (voor een huwelijk tussen twee mannen is de regel helemaal niet relevant want in zo'n huwelijk kan er geen kind geboren worden), onmogelijk de vader zijn. Er is dus geen sprake van vermoeden maar van onmogelijkheid. Het tegendeel zou een al te grote abstractie zijn van het op biologische gronden gefundeerde afstammingsrecht.

Dit neemt niet weg dat er bij de indieners van dit wetsvoorstel een grote bezorgdheid heerst naar de nodige rechtsbescherming van de relatie tussen enerzijds een kind geboren in een huwelijk van twee vrouwen en anderzijds de echtgenote van de moeder. Het is echter de mening van de indieners dat de oplossingen hiervoor gezocht moeten worden buiten het afstammingsrecht om, zoals voorgesteld in het wetsvoorstel betreffende het zorgouderschap.

De afstammingsregels uit de artikelen 315-318 B.W., en de vorderingen die uit deze vaderschapsregel voortvloeien, vervat in artikel 332 B.W. worden dus niet aangepast door dit wetsvoorstel.

Alhoewel dit wetsvoorstel niets wijzigt aan de afstammingsregels op zich, laat het wel toe dat de echtgenoot van gelijk geslacht net zoals de echtgenoot van verschillend geslacht betrokken partij is, indien een kind verwekt wordt door één van beide echtgenoten buiten hun huwelijk. B.v. om zoals art 319*bis* stelt in het geding n.a.v. de erkenning door de echtgenoot betrokken te worden.

Eén uitzondering hierop is art. 335 B.W. volgens welk de *echtgenote* een absoluut vetorecht heeft wanneer de echtgenoot een overspelig kind zijn naam wil laten dragen. Wanneer één van de echtgenoten in een huwelijk tussen personen van gelijk geslacht een overspelig kind zijn naam wil geven, zou er in principe van moeten worden uitgegaan dat *zijn echtgenoot* datzelfde vetorecht heeft. Dit artikel wordt in tegenstelling tot andere artikelen niet in een geslachtsneutrale vorm herschreven, omdat dit beginsel door het Arbitragehof in zijn arrest van 19 mei 1993 strijdig bevonden werd met het gelijkheidsbeginsel, maar de wet is tot op heden nog niet aangepast. Er wordt echter ook geen aanpassing conform het arrest van het Arbitragehof doorgevoerd omdat dit buiten de opzet valt van dit wetsvoorstel, dat enkel en alleen tot doel heeft om het burgerlijk huwelijk

2. Effets, au regard du droit de la filiation, de l'ouverture du mariage civil aux personnes de même sexe

Bien que l'ouverture du mariage civil aux personnes de même sexe rende en principe tous les effets juridiques du mariage applicables aux couples constitués de personnes de même sexe, la règle de la présomption de paternité (*pater is est quem nuptiae demonstrant*), contenue dans les articles 315 à 318 du Code civil, et les demandes découlant de cette règle, prévues à l'article 322 du Code civil, ne seront *de facto* pas d'application. Cette règle, basée sur la filiation biologique, n'a pas de raison d'être dans le cadre d'une relation entre personnes de même sexe. La règle de présomption de paternité veut en effet qu'il soit présumé que les enfants nés pendant le mariage (ayant donc pour mère une femme mariée) ont pour père le conjoint de la mère. Cette présomption peut être attaquée par le conjoint de la mère. Le conjoint de la mère, lorsqu'il s'agit d'un mariage entre deux femmes (dans le cas d'un mariage entre deux hommes, cette règle est tout à fait dénuée de pertinence, étant donné qu'il ne peut naître d'enfant d'un tel mariage), ne peut, logiquement, être le père. Il ne peut donc y avoir de présomption en l'occurrence; il y a impossibilité. Admettre la présomption serait concevoir de manière trop abstraite le droit de la filiation, lequel repose sur des fondements biologiques.

Il n'en demeure pas moins qu'une des principales préoccupations des auteurs du présent amendement est d'assurer la nécessaire protection juridique de la relation entre un enfant né d'un mariage entre deux femmes et le conjoint de la mère. Ils estiment toutefois qu'il faut chercher des solutions à cette problématique en dehors du droit de la filiation, ainsi qu'il est proposé dans la proposition de loi relative à la parenté sociale.

Le présent amendement ne vise donc pas à adapter les règles en matière de filiation énoncées aux articles 315 à 318 du Code civil, pas plus que les demandes qui découlent de cette présomption de paternité, prévues à l'article 322 du Code civil.

Si cette proposition de loi ne modifie en rien les règles relatives à la filiation, elle permet cependant au conjoint du même sexe ou du sexe opposé d'être partie à la cause lorsqu'un enfant est conçu par l'un des deux conjoints en dehors des liens du mariage, par exemple dans le cas prévu à l'article 319*bis*, à savoir en ce qui concerne la reconnaissance d'un enfant.

L'article 335 du Code civil prévoit une exception à cette règle en ce que l'*épouse* dispose d'un droit de veto absolu lorsque l'époux entend donner son nom à un enfant adultérin. Lorsque l'un des conjoints d'un mariage entre personnes de même sexe entend donner son nom à un enfant adultérin, il conviendrait de partir du principe que *son conjoint* dispose du même droit de veto. Contrairement à d'autres, cet article n'est pas reformulé d'une manière neutre sur le plan sexuel, et ce, parce que ce principe a été jugé contraire au principe d'égalité par la Cour d'arbitrage dans son arrêt du 19 mai 1993. Jusqu'à ce jour, la loi n'a toutefois pas été modifiée. Nous ne proposons cependant pas d'adapter le Code civil de la manière suggérée par la Cour d'arbitrage dans son arrêt, car cette modification excéderait le cadre du présent amendement, qui vise exclusivement à

open te stellen voor personen van gelijk geslacht. Wijziging van art. 335 B.W. zal dus het voorwerp vormen van een ander wetsvoorstel.

3. Gevolgen i.v.m. adoptie door paren van gelijk geslacht

In navolging van het initiële principe dat er geen wijzigingen worden aangebracht aan de afstammingsregels worden er bij veralgemening ook geen wijzigingen aangebracht aan de regels i.v.m. adoptie. De discussie of paren van gelijk geslacht, gehuwd of samenwonend, al of niet moeten kunnen adopteren wordt hier dan ook niet besproken. Noch worden er wijzigingen voorgesteld die zulks mogelijk moeten maken. Zonder bijkomende bepaling is de huidige wet i.v.m. adoptie, ook na de opening van het huwelijk voor paren van gelijk geslacht, omwille van de enting van adoptie op het afstammingsrecht zo te interpreteren dat adoptie enkel mogelijk blijft voor paren van verschillend geslacht.

De hervorming van de adoptie vormt trouwens het voorwerp van twee wetsontwerpen 50-1366 en 50-1367. Het is bij de bespreking van voormelde wetsontwerpen dat de maatschappelijke discussie i.v.m. adoptie door paren van gelijk geslacht beslecht moet worden. De indieners van huidig amendement menen dat het wetsvoorstel met betrekking tot het zorgouderschap een betere en meer algemene oplossing biedt voor het feitelijke ouderschap dat niet overeenstemt met het juridisch en biologisch ouderschap en verkiezen dat zorgouderschap boven adoptie.

4. Huwelijk tussen personen van gelijk geslacht tussen een Belg en een vreemdeling of tussen twee vreemdelingen

De landen waar het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht bestaat of in de nabije toekomst zal bestaan, vormen een kleine minderheid. Op dit ogenblik is enkel in Nederland het burgerlijk huwelijk al opengesteld voor personen van gelijk geslacht.

Dit zou tot gevolg hebben dat - gelet de bestaande Belgische I.P.R.-regels die stellen dat een huwelijk enkel toelaatbaar is voor zover elk van beide echtgenoten voldoet aan de vereisten die door zijn personeel statuut zijn voorgeschreven om een huwelijk te mogen aangaan - enkel Belgen en Nederlanders zouden mogen huwen met iemand van hetzelfde geslacht, omdat andere Staten het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht niet kennen of in strijd achten met de openbare orde.

Omdat de indieners van mening zijn dat het huwelijk een eerbiedwaardig en waardevol instituut vormt waarvan de toegang niet belet mag worden door het enkele feit dat één of beide echtgenoten de nationaliteit bezit van een Staat die het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht niet kent, moet er in een mechanisme voorzien worden dat ook aan die vreemdelingen de mogelijkheid geeft om te huwen met een persoon (Belg of vreemdeling) van hetzelfde geslacht. De enige voorwaarde die gesteld wordt, is dat de toekomstplannen van het paar zich situeren in België. Dit wordt concreet vertaald in de eis dat één

ouvrir le mariage civil à des personnes de même sexe. La modification de l'article 335 du Code civil devra dès lors faire l'objet d'une proposition de loi distincte.

3. Conséquences de l'adoption par des parents de même sexe

Conformément au principe initial qui consiste à n'apporter aucune modification aux règles de filiation, les règles relatives à l'adoption ne seraient pas non plus adaptées en cas de généralisation du mariage. La discussion sur le point de savoir si des couples formés de partenaires de même sexe mariés ou cohabitants doivent pouvoir adopter n'est par conséquent pas non plus abordée ici. Nous ne proposons pas davantage de modifications visant à permettre ce genre d'adoption. À défaut de disposition complémentaire, la législation actuelle en matière d'adoption devra être interprétée, même après l'ouverture du mariage aux couples de même sexe, de manière telle que l'adoption reste uniquement possible pour les couples formés de personnes de sexe différent, et ce, en raison du fait que le droit de l'adoption se greffe sur celui de la filiation.

La réforme de l'adoption fait d'ailleurs l'objet de deux projets de loi (DOC 50 1366 et 50 1367). C'est dans le cadre de l'examen des projets de loi précités que le débat de société relatif à l'adoption par des couples composés de partenaires de même sexe devra être tranché. Les auteurs du présent amendement estiment que la proposition de loi relative à la parenté sociale offre une solution meilleure et plus générale au problème qui se pose lorsque la parenté de fait ne coïncide pas avec la parenté juridique et biologique, et ils privilégient cette parenté sociale par rapport à l'adoption.

4. Mariage entre personnes de même sexe, l'une belge et l'autre étrangère ou toutes deux étrangères

Les pays où le mariage entre personnes de même sexe existe ou existera dans un avenir proche ne constituent qu'une petite minorité. À l'heure actuelle, il n'y a qu'aux Pays-Bas que le mariage civil est déjà ouvert aux couples composés de personnes de même sexe.

Étant donné le principe du droit international privé en vigueur en Belgique selon lequel le mariage n'est possible que lorsque les deux parties satisfont aux conditions de fond prescrites par leur statut personnel pour pouvoir contracter mariage, seules les personnes de nationalité belge ou néerlandaise pourraient se marier avec une personne de même sexe, parce que les autres états ne connaissent pas le mariage entre personnes de même sexe ou le considèrent comme contraire à l'ordre public.

Comme les auteurs estiment que le mariage est une institution respectable et respectée et que l'accès à celle-ci ne peut être empêché par le seul fait que l'un des époux ou tous deux possèdent la nationalité d'un état qui ne connaît pas le mariage entre personnes de même sexe, il y a lieu de prévoir un mécanisme qui permette également à ces étrangers de se marier avec une personne (belge ou étrangère) de même sexe. La seule condition à remplir est que les projets d'avenir du couple doivent se situer en Belgique. Concrètement, cela signifie que l'un des conjoints doit être belge ou être domicilié en Belgique. Si tel est le cas, le droit belge est appliqué de manière subsidiaire et

van hen beiden Belg is of in België zijn woonplaats heeft. Indien dit zo is wordt subsidiair het Belgisch recht toegepast en gekeken of de betrokkene voldoet aan de vereisten van het Belgisch recht tot het aangaan van een huwelijk.

Zoals reeds gesteld in Hoofdstuk 1 zullen ook hier, net zoals bij het huwelijk van gelijk geslacht tussen twee Belgen, de gevolgen in de eerste plaats beperkt blijven tot België en andere landen die het huwelijk van gelijk geslacht kennen.

Een huwelijk tussen personen van gelijk geslacht tussen een Belg en een vreemdeling of tussen twee vreemdelingen kan niet alleen ontstaan doordat een Belg en een vreemdeling huwen of twee vreemdelingen huwen, maar ook doordat in een huwelijk tussen twee Belgen één of beide partners van nationaliteit veranderd. In dat geval kunnen er hinkende rechtsverhoudingen ontstaan bij het ontbinden van het huwelijk of bij andere betwistingen tussen de echtgenoten, omdat de Staat waar de echtgenoten hun woonplaats hebben of waarvan ze de nationaliteit bezitten het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht niet kent. De Belgische wetgever kan natuurlijk geen verantwoordelijkheid opnemen voor buitenlandse rechtsordes, maar de indieners zijn van oordeel dat de Belgische wetgever wel verantwoordelijkheid moet opnemen voor eventuele hinkende rechtsverhoudingen ontstaan tengevolge van een in België afgesloten huwelijk tussen personen van gelijk geslacht. Dit wetsvoorstel bevat dan ook twee maatregelen om deze mogelijk hinkende rechtsverhoudingen te verhelpen, zie toelichting bij art. 10 en art 11.

VERANTWOORDING VAN DE ARTIKELEN

Art 2.

Blijkbaar vond de wetgever van 1804 het toen dermate evident dat een huwelijk alleen kan tussen twee personen van verschillend geslacht dat hij het niet nodig vond dit uitdrukkelijk op te nemen, waardoor er nu in het Hoofdstuk 1 (*Hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan*) van het Burgerlijk Wetboek Titel V, een nieuw artikel ingevoegd moet worden dat stelt dat ook paren van gelijk geslacht een huwelijk kunnen afsluiten.

Art 3.

Het eerste lid van het nieuwe art. 150 B.W. is een loutere parafrasering van het bestaande Belgische I.P.R. Elk van de partners wordt onderworpen aan zijn persoonlijk statuut. Het uitgangspunt is het vermijden van hinkende rechtsverhoudingen, dit om de betrokkenen de nadelige gevolgen van een situatie van internationale disharmonie te besparen.

Het tweede lid van het nieuwe art. 150 B.W. bevat een mechanisme op grond waarvan personen die weliswaar nog een vreemde nationaliteit bezitten, maar wier toekomstplannen zich in België situeren, onderworpen kunnen worden aan het Belgisch recht. Zij moeten niet tegen hun wil beschermd worden tegen de nadelen van het aangaan van een hinkende rechts-

l'on vérifie si l'intéressé(e) répond aux conditions fixées par le droit belge pour pouvoir contracter mariage.

Comme il a déjà été fait observer au chapitre 1er, les effets du mariage resteront, comme pour ce qui concerne le mariage entre deux Belges de même sexe, limités, dans un premier temps, à la Belgique et aux autres pays qui reconnaissent le mariage entre personnes de même sexe.

Il peut y avoir mariage entre personnes de même sexe unissant une personne de nationalité belge et une personne de nationalité étrangère ou deux personnes de nationalité étrangère non seulement si une personne de nationalité belge épouse une personne de nationalité étrangère ou si deux personnes de nationalité étrangère se marient, mais également si, dans le cadre d'un mariage entre deux Belges, un ou les deux partenaires change(nt) de nationalité. Dans ce cas, des problèmes peuvent se poser au niveau des rapports juridiques en cas de dissolution du mariage ou en cas de survenance d'un autre litige entre époux, parce que l'État dans lequel les époux ont établi leur domicile ou dont ils possèdent la nationalité ne reconnaît pas le mariage entre personnes du même sexe. Il est évident que le législateur belge ne peut pas assumer la responsabilité pour des ordres juridiques étrangers mais les auteurs estiment qu'il doit assumer ses responsabilités avant que des rapports juridiques tronqués n'apparaissent à la suite d'un mariage célébré en Belgique entre personnes de même sexe. La présente proposition de loi contient dès lors deux mesures visant à mettre un terme à ces rapports juridiques boiteux (voir commentaire des articles 10 et 11).

JUSTIFICATION DES ARTICLES

Art. 2

Le législateur de 1804 a manifestement estimé à l'époque qu'il était à ce point évident qu'un mariage ne pouvait être contracté qu'entre deux personnes de sexe différent qu'il n'a pas jugé nécessaire de le préciser expressément, de sorte qu'il faut à présent insérer, dans le titre V, chapitre 1er, du Code civil, intitulé « Des qualités et conditions requises pour pouvoir contracter mariage », un nouvel article prévoyant que les personnes de même sexe peuvent également contracter mariage.

Art. 3

L'alinéa 1er du nouvel article 150 paraphrase purement et simplement le droit international privé applicable en Belgique. Chacun des partenaires est assujéti à son statut personnel. L'objectif est d'éviter de créer des situations juridiques boiteuses, et ce, afin que les intéressés ne subissent pas les conséquences négatives d'une discordance au niveau international.

L'alinéa 2 du nouvel article 150 prévoit un mécanisme permettant d'assujettir au droit belge les personnes qui possèdent certes encore une nationalité étrangère, mais qui projettent de vivre en Belgique. Il ne faut pas les protéger contre leur gré contre les inconvénients qu'ils subiront en s'engageant dans une situation juridique boiteuse. Force est de constater que si

verhouding. Wanneer zij onverrichterzake onderworpen worden aan de verbodsbepalingen van hun nationale wet, moet worden vastgesteld dat zich hier een discriminatie op grond van nationaliteit situeert. Het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht is een even waardevol instituut als een huwelijk tussen paren van verschillend geslacht. Een verbod tot toegang tot dit instituut aan bepaalde categorieën van vreemdelingen (zij die afkomstig zijn uit landen die het huwelijk voor personen van gelijk geslacht niet kennen) is volgens ons niet te rechtvaardigen. Omdat het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht in tegenstelling tot een huwelijk tussen personen van verschillend geslacht aanvankelijk slechts in een beperkt aantal landen bestaat, is het dus nodig om in een uitzondering te voorzien.

De eis dat in zo'n geval minstens één van beide echtgenoten de Belgische nationaliteit bezit of zijn woonplaats in België heeft, vermijdt huwelijkstoerisme. De toekomstplannen van het aanstaande echtpaar moeten zich wel degelijk in België bevinden.

Art. 4 en 5

Omdat de huwelijksbeletselen door bloedverwantschap geschreven zijn op maat van een huwelijk tussen personen van verschillend geslacht is het nodig om de formulering zodanig aan te passen dat ze ook van toepassing zijn voor een huwelijk tussen personen van gelijk geslacht.

Art 6

De bestaande voorwaarden uit art. 170 B.W. om in het buitenland een in België rechtsgeldig huwelijk te kunnen afsluiten zijn geformuleerd in de veronderstelling dat het een huwelijk tussen personen van verschillend geslacht betreft. De nieuwe formulering houdt rekening met het feit dat er voortaan ook huwelijken tussen personen van verschillend geslacht bestaan.

Art 7, 10 en 11

De betrokken artikelen van het BW zijn geformuleerd in de veronderstelling dat het een huwelijk tussen personen van verschillend geslacht betreft. De nieuwe formulering houdt rekening met het feit dat er voortaan ook huwelijken tussen personen van verschillend geslacht bestaan.

Art 8

Voor wat de toepasselijke regels inzake I.P.R. betreft blijft in eerste instantie de bestaande regeling toepasselijk waarbij wordt gekeken naar de nationaliteitsaanknopning.

Ingeval de Staat waarvan één van beide echtgenoten de nationaliteit heeft het huwelijk tussen paren van gelijk geslacht niet kent, is subsidiair de Belgische wet van toepassing, anders komt men in een impasse terecht. Zeker in de huidige situatie waarin de landen die het huwelijk voor paren van gelijk geslacht kennen, nog een kleine minderheid uitmaken. Bv. twee Belgen sluiten in België een huwelijk; vervolgens verwerft één van beide Belgen de Duitse nationaliteit en verliest zijn Belgische nationaliteit; vijf jaar later wensen de beide echtgenoten hun huwelijk te ontbinden. In de veronderstelling dat op dat ogenblik

elles sont soumises d'office aux interdictions instaurées par leur loi nationale, il s'agit, en l'occurrence, d'une discrimination fondée sur la nationalité. Le mariage entre des personnes de même sexe est une institution tout aussi noble que le mariage entre personnes de sexe différent. Nous estimons qu'il est injustifiable d'interdire à certaines catégories d'étrangers (qui sont originaires de pays qui ne connaissent pas le mariage entre personnes de même sexe) d'accéder à cette institution. Étant donné que, contrairement au mariage entre personnes de sexe différent, le mariage entre personnes de même sexe n'existera initialement que dans un nombre limité de pays, il est nécessaire de prévoir une exception.

L'exigence que dans ce cas, au moins un des époux possède la nationalité belge ou ait sa résidence habituelle en Belgique vise à éviter tout tourisme matrimonial. Le futur couple devra bel et bien avoir l'intention de vivre en Belgique.

Art. 4 et 5

Dès lors que les empêchements au mariage fondés sur la parenté ont été libellés dans la perspective d'un mariage entre personnes de sexe différent, il est nécessaire de modifier leur formulation de manière à ce qu'ils s'appliquent également aux mariages entre personnes de même sexe.

Art. 6

Les conditions à remplir actuellement, en vertu de l'article 170 du Code civil, pour contracter à l'étranger un mariage valable en Belgique, sont formulées dans la perspective d'un mariage entre personnes de sexe différent. La nouvelle formulation tient compte du fait que le mariage entre personnes de même sexe est désormais possible.

Art. 7, 10 et 11

Ces articles sont formulés dans la perspective d'un mariage entre personnes de sexe différent. La nouvelle formulation tient compte du fait que le mariage entre personnes de même sexe est désormais possible.

Art. 8

En ce qui concerne les règles de D.I.P. applicables, le régime existant reste d'application dans un premier temps, l'élément déterminant étant le lien de nationalité.

Si le pays dont l'un des époux possède la nationalité ne reconnaît pas le mariage homosexuel, la loi belge est d'application subsidiaire, faute de quoi on serait dans l'impasse. Cette disposition est d'autant plus nécessaire que les pays qui reconnaissent le mariage entre personnes du même sexe ne sont actuellement qu'une infime minorité. Prenons un exemple : deux Belges se marient en Belgique ; par la suite, un des deux Belges acquiert la nationalité allemande et perd sa nationalité belge ; cinq années plus tard, les époux souhaitent la dissolution du mariage. Si, à ce moment, le droit allemand ne reconnaît pas le

het Duitse recht het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht nog niet zou kennen, komen we in een impasse terecht daar in hoofddeel cumulatief voldaan moet worden aan de grondvoorwaarden van de Belgische én Duitse wet; in zo'n geval kan dan overeenkomstig de subsidiaire regel gewoon het Belgisch recht toegepast worden.

Het huwelijk moet wel voltrokken zijn geweest door een Belgisch ambtenaar van de burgerlijke stand of een Belgische diplomatieke of consulaire ambtenaar. De Belgische rechtsorde heeft geen bijzondere verantwoordelijkheid voor in het buitenland afgesloten huwelijken tussen personen van gelijk geslacht.

Art 9.

Deze bepaling creëert een bijkomende regel van internationale rechtsmacht van Belgische rechtbanken. Zij is noodzakelijk in de huidige situatie waarin de landen die het huwelijk voor paren van gelijk geslacht kennen, nog een kleine minderheid uitmaken. Anders zou men bijvoorbeeld tot het onaanvaardbare resultaat kunnen komen dat een bepaalde persoon zijn destijds in België aangegaan huwelijk nergens ter wereld zou kunnen laten ontbinden, doordat de Belgische rechtbanken op grond van de bestaande algemene regels van internationale rechtsmacht niet bevoegd zouden zijn, en anderzijds de normaal bevoegde buitenlandse rechtbanken onder meer wegens het strijdig achten van de instelling zelf van het huwelijk tussen paren van gelijk geslacht met de openbare orde, zouden weigeren uitspraak te doen over de ontbinding van dit huwelijk. Zulks zou een onverantwoorde valstrik inhouden voor de betrokken rechtsonderhorigen, waarvoor de Belgische wetgever niet blind mag zijn. Bv. twee Belgen sluiten in België een huwelijk; vervolgens emigreren ze naar Duitsland waar ze tien jaar later de Duitse nationaliteit verwerven en hun Belgische nationaliteit verliezen; één jaar later wensen de beide echtgenoten hun huwelijk te ontbinden. In de veronderstelling dat op dat ogenblik het Duitse recht het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht nog niet zou kennen, komen we in een impasse terecht aangezien de Duitse rechtbanken het huwelijk niet kunnen ontbinden want het huwelijk tussen personen van gelijk geslacht is in Duitsland onbestaande en de Belgische rechtbanken zijn op grond van de huidige regels niet bevoegd want beide betrokkenen wonen in Duitsland en hebben de Duitse nationaliteit.

De voorgestelde bepaling ziet weliswaar op de eerste plaats toe op de ontbinding van het huwelijk, maar is dermate ruim geformuleerd dat ook andere mogelijke betwistingen tussen gehuwde partners van verschillend geslacht zoals een vordering tot nietigverklaring of een vordering tot het bekomen van onderhoudsgeld en / of een ontvangstmachtiging er onder kunnen vallen.

Het huwelijk moet wel voltrokken zijn geweest door een Belgisch ambtenaar van de burgerlijke stand of een Belgische diplomatieke of consulaire ambtenaar. De Belgische rechtsorde heeft geen bijzondere verantwoordelijkheid voor in het buitenland afgesloten huwelijken tussen personen van gelijk geslacht.

mariage homosexuel, on est dans l'impasse, étant donné qu'il faut satisfaire en ordre principal de manière cumulative aux conditions de base des lois belge et allemande. En pareil cas, le droit belge peut être appliqué purement et simplement en vertu de la règle du subsidiarité.

Le mariage doit toutefois avoir été célébré par un officier belge de l'état civil ou un fonctionnaire d'un poste diplomatique ou consulaire. L'ordre juridique belge n'admet aucune responsabilité particulière en ce qui concerne les mariages homosexuels contractés à l'étranger.

Art. 9

Cette disposition crée une règle supplémentaire de compétence universelle des tribunaux belges. Elle est indispensable dans la mesure où les pays qui connaissent le mariage entre personnes de même sexe constituent encore actuellement une petite minorité. On risquerait sinon d'engendrer des situations inadmissibles dans lesquelles une personne ne pourrait faire dissoudre nulle part dans le monde son mariage contracté autrefois en Belgique parce que, d'une part, les tribunaux belges ne seraient pas compétents en vertu des règles générales de compétence universelle existantes et que, d'autre part, les tribunaux étrangers normalement compétents refuseraient de statuer sur la dissolution de ce mariage, notamment parce qu'ils estimeraient contraire à l'ordre public l'institution même du mariage entre personnes de même sexe. Il s'agirait en l'occurrence d'un piège injustifiable pour les justiciables concernés, que le législateur belge ne peut ignorer. Si, par exemple, deux Belges contractent mariage en Belgique et émigrent ensuite en Allemagne où ils acquièrent la nationalité allemande dix ans plus tard, en perdant ainsi leur nationalité belge; un an plus tard, les deux conjoints souhaitent dissoudre leur mariage. Dans l'hypothèse où, à ce moment, le droit allemand n'admettrait pas encore le mariage entre personnes de même sexe, les deux partenaires se retrouveraient dans une impasse, étant donné que les tribunaux allemands ne pourraient dissoudre le mariage, l'union entre deux personnes de même sexe n'existant pas en Allemagne, et que les tribunaux belges ne seraient pas compétents en vertu des règles actuelles, les deux intéressés habitant l'Allemagne et possédant la nationalité allemande.

Si la disposition proposée vise principalement la dissolution du mariage, elle est formulée de manière tellement large qu'elle peut également s'appliquer à d'autres contestations qui pourraient s'élever entre des couples mariés de sexe différent, telles qu'une demande en annulation ou une demande visant à obtenir une pension alimentaire et/ou une autorisation de percevoir.

Le mariage doit toutefois avoir été célébré par un officier de l'état civil belge ou un agent diplomatique ou consulaire belge. L'ordre juridique belge n'a aucune responsabilité particulière en ce qui concerne les mariages entre personnes de même sexe contractés à l'étranger.

Art 12

Deze periode moet de gemeentebesturen en de federale overheid tijd geven om waar nodig de hoofdingen van documenten, formulieren en registers aan te passen.

Servais VERHERSTRATEN (CD&V)
Pieter DE CREM (CD&V)
Yves LETERME (CD&V)
Joke SCHAUVLIEGE (CD&V)
Jo VANDEURZEN (CD&V)

Art. 12

Cette période est destinée à laisser le temps aux administrations communales et au pouvoir fédéral d'adapter, si besoin est, les en-têtes de documents, des formulaires et des registres.